

אָבֵר אִם בְּעַל אִשָּׁה הוּא, דְּקָא אֶתְנַסִּיב, וְהַשְׁתַּדֵּל בְּאַשְׁתּוֹ וְלֹא יָכִיל, הֵהוּא לֹא לֹא מְגַרֵּשׁ כְּאוֹתוֹ אַחֵר, לֹא יִכְנַס יְחִידִי וְלֹא יֵצֵא יְחִידִי. אֲלֵא אִם בְּעַל אִשָּׁה הוּא, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מְקַפֵּחַ שְׂכָר כָּל בְּרִיּוֹתָיו, אִף עַל גַּב שְׂלֵא זָכוּ לְכַנְיָם, מַה כְּתוּב? וַיֵּצֵאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ. וְשִׁנְיָהֶם בָּאִים בְּגִלְגוּל זְוָכִים לְהַתְחַבֵּר כְּאֶחָד מִמְקַדָּם. וְזֶה לֹא נִשְׂא אִשָּׁה שֶׁל גְּרוּשִׁין, אֲלֵא אוֹתָהּ שֶׁהַשְׁתַּדֵּל בָּהּ בְּהַתְחַלָּה וְלֹא זָכוּ - כַּעַת יִזְכּוּ כְּאֶחָד אִם יִתְקַנּוּ מִעֲשִׂיהֶם, וְעַל זֶה וַיֵּצֵאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ.

אִם אֲדַנְיָו יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה וְגו' (שְׁמֹתָא) חוֹזֵר הַכְּתוּב לְדַבְרִים אַחֲרֵים (לְדַבְרֵי הַרְאִשׁוֹן), לְאוֹתוֹ שְׂיֵצֵא יְחִידִי בְּלִי נִקְבָּה כָּלֵל, וַיִּנְאַל אוֹתוֹ אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא שְׁבִיעִית, וְאוֹתָהּ שְׁבִיעִית נִקְרָאת אֲדַנְיָו, הוּא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. אִם אֲדַנְיָו - זֶה חֵס עָלָיו וּמְשִׁיב אוֹתוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה יְחִידִי כְּמוֹ שֶׁהִיא, וְנוֹתֵן לוֹ אִשָּׁה, אוֹתָהּ שֶׁמְזַבֵּחַ הוֹרִיד עָלֶיהָ דְמָעוֹת, וּמִתְחַבְרִים כְּאֶחָד. וַיִּלְדָּה לוֹ בָּנִים אוֹ בָנוֹת הָאִשָּׁה וַיִּלְדֶּיהָ תִּהְיֶה לְאֲדַנְיָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.

שְׁהָרִי אִם שָׁב וְהִתְקִין אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁפָּגַם בְּחֵייו, מִתְקַבֵּל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ, נוֹטֵל אוֹתוֹ וּמִתְקַנּוֹ עַל תְּקוּנָתוֹ אַחֵר כִּי. וְזֶה נִקְרָא בְּעַל תְּשׁוּבָה, שְׁהָרִי יֵרֵשׁ אֶת מוֹשְׁבוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁל אוֹתוֹ נִהְרָ שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא, וּמִתְקַן אֶת עֲצָמוֹ מִמַּה שֶׁהִיא בְּתַחֲלָה. (אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנֶּפְגָּם וּמִתְקַן אוֹתוֹ עַל תְּקוּנָתוֹ בְּחֵייו, מִתְקַבֵּל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ וְלוֹקַח אוֹתוֹ אַחֵר כִּי, וְזֶה נִקְרָא בְּעַל תְּשׁוּבָה, שְׁהָרִי תִקַּן עֲצָמוֹ מִמַּה שֶׁהִיא בְּתַחֲלָה) כִּינּוֹן שֶׁנִּתְקַן וְשָׁב בְּתְשׁוּבָה, הָרִי עָלָה עַל תְּקוּנָתוֹ. שְׂאִין דְּבַר בְּעוֹלָם וְאִין מִפְתַּח בְּעוֹלָם שְׂלֵא שׁוֹבֵר אוֹתוֹ שׁוֹשֵׁב בְּתְשׁוּבָה. מַה זֶה יֵצֵא כַּגֹּפוֹ? הָרִי נִתְבָּאֵר.

אֶתְתַּרְךָ כִּהֵהוּא אַחֲרָא, לֹא יֵיעוּל יְחִידָאִי, וְלֹא אֶתְתַּרְךָ כִּהֵהוּא אַחֲרָא, לֹא יֵיעוּל יְחִידָאִי, וְלֹא נִפְיָק יְחִידָאִי, אֲלֵא אִם בְּעַל אִשָּׁה הוּא, קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא לֹא מְקַפֵּחַ אַגְרָ כָּל בְּרִיּוֹן, אִף עַל גַּב דְּלֹא זָכוּ בְּבָנִי, מַה כְּתִיב וַיֵּצֵאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ. וְתִרְוִייהוּ אֶתְיִין בְּגִלְגוּלָא, וְזָכְיִין לְאַתְחַבְרָא כְּחֻדָּא מִמְלַקְדָּמִין. וְהֵאִי לֹא נָסִיב אֶתְתָּא דְתִרוּכִין, אֲלֵא הֵהִיא דְאַשְׁתַּדֵּל בָּהּ בְּקַדְמִיתָא, וְלֹא זָכוּ, הַשְׁתָּא יִזְכּוּ כְּחֻדָּא, אִי יִתְקַנּוּ עוֹבְדִין, וְעַל דָּא וַיֵּצֵאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ.

אִם אֲדַנְיָו יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה וְגו' (שְׁמֹתָא כֹּא) אַהֲדָר קָרָא לְמַלִּין אַחֲרָנִין, (כ"א לְמַלְחָה קְדָמָא) לִהֵהוּא דְנִפְיָק יְחִידָאִי בְּלֹא נִוְקַפָּא כָּלֵל, וַיִּפְרוֹק לִיהֵהוּא דּוּכְתָא דְאַקְרִי שְׁבִיעִית. וְהֵהוּא שְׁבִיעִית אַקְרִי אֲדַנְיָו, אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ אִיהוּ. אִם דָּא אֲדַנְיָו חֵס עָלֶיהָ, וְאַתִּיב לִיהֵהוּא עֲלֵמָא יְחִידָאִי כְּמַה דְהוּהוּ, וַיְהִיב לִיהֵהוּא אֶתְתָּא הֵהִיא דְמַזְבֵּחַ אַחִיתַת עֲלוּי דְמָעִין, וְאַתְחַבְרָא כְּחֻדָּא. וַיִּלְדָּה לוֹ בָּנִים אוֹ בָנוֹת הָאִשָּׁה וַיִּלְדֶּיהָ תִּהְיֶה לְאֲדַנְיָהּ כְּמַה דְאַתְמַר.

דְהָא אִי תָב, וְאַתְקִין הֵהוּא אֶתְרֵ דְפָגִים בְּחֵייו, אֶתְקַבֵּל קָמִי מְלָכָא קְדִישָׁא, נָטִיל לִיהֵהוּא, וְאַתְקִין לִיהֵהוּא עַל תְּקוּנָתוֹ לְבִתְרֵ. וְדָא אַקְרִי בְּעַל תְּשׁוּבָה, דְהָא יֵרִית מוֹתְבִיָּה, דְהֵהוּא אֶתְרֵ, דְהֵהוּא נִהְרֵ דְנִגִיד וְנִפְיָק, וְאַתְקִין גְּרָמִיָּה מִמַּה דְהוּהוּ בְּקַדְמִיתָא. (כ"א הֵהוּא אֶתְרֵ דְפָגִים וְאַתְקִין לִיהֵהוּא עַל תְּקוּנָתוֹ בְּחֵייו אֶתְקַבֵּל קָמִי מְלָכָא קְדִישָׁא וְנָטִיל לִיהֵהוּא לְבִתְרֵ וְדָא אַקְרִי בְּעַל תְּשׁוּבָה דְהָא אֶתְקִין גְּרָמִיָּה מִמַּה דְהוּהוּ בְּקַדְמִיתָא) כִּינּוֹן דְאַתְתְּקִין וְתָב בְּתִיּוּבְתָא, הָא סָלִיק עַל תְּקוּנָתָהּ. דְלִית מְלָה בְּעֲלֵמָא, וְלִית מִפְתַּחָא בְּעֲלֵמָא, דְלֹא תָבֵר הֵהוּא דְתָב בְּתִיּוּבְתָא. מַאי יֵצֵא כַּגֹּפוֹ. הָא אֶתְמַר, אֲכַל תּוֹ רְזָא אִית

אָבֵל עוֹד סוֹד יֵשׁ בוֹ, יֵצֵא בְּגֵפוֹ - כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (משלי ט) עַל גְּפֵי מְרֵמֵי קָרָת. מֵה לְשֵׁם עֲלוּי וְהִתְעַלּוּת, אַף כָּאֵן עֲלוּי וְהִתְעַלּוּת. מְקוֹם שְׂבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹלִים, אֶפְלוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים לֹא יִכּוֹלִים לַעֲמֹד שָׁם. וּמִשׁוּם כֵּן, כִּיּוֹן שֶׁשָּׁב בְּתְּשׁוּבָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל אוֹתוֹ וְדָאֵי מִיָּד.

שְׁנֵינוּ, אֵין דְּבַר בְּעוֹלָם שְׁעוּמַד לְפָנֵי הַתְּשׁוּבָה, וְאֵת הַכֹּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל וְדָאֵי. וְאֵם שָׁב בְּתְּשׁוּבָה, הָרִי מִזְּמַן כְּנִגְדוֹ אֶרַח חַיִּים, וְאֵף עַל גֵּב שְׂפָגָם מֵה שְׂפָגָם - הַכֹּל נִתְקַן וְהַכֹּל חוֹזֵר עַל תְּקוּנוֹ, שְׁהָרִי אֶפְלוּ בְּמֵה שְׁיֵשׁ בוֹ שְׂבֻעָה, (לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא בוֹ כִּי ה' צְבָאוֹת יַעֲזֹר וּמִי יִפְרֹ. וְהוּ סוֹד סְתוּם. וְעוֹד, כֹּאֲשֶׁר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׂבַּע שְׂבֻעָה, לֹא נִשְׂבַּע אֶלָּא אֵם לֹא יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, שְׁהָרִי אֵין דְּבַר שְׁעוּמַד בְּפָנֵי הַתְּשׁוּבָה, וְעַל הַכֹּל מִכְּפַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כֹּאֲשֶׁר עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה) הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל, שְׂכַתוּב חֵי אֲנִי נָאֵם ה' כִּי אֵם יִהְיֶה כְּנִיָּהּ וְגו'. וְכַתוּב כְּתוּב וְגו'. וְכַתוּב כְּתוּב אֵת הָאִישׁ הַזֶּה עֲרִירִי וְגו'. וְכַתוּב כְּתוּב, וְכַתוּב אֵסִיר בְּנֹו וְגו', מִכָּאֵן דְּתְּשׁוּבָה מִתְּפַר כְּמֵה גְזָרִין וְדִינִין, וְכְמֵה שְׁלֵשְׁלָאֵין דְּפְרִזְלָא, וְלִית מָאן דְּקִיָּמָא קָמִי דְּתִיּוּבְתָא.

וְעַרְ דָּא כְּתִיב, (ישעיה טו) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בְּכַפְּרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בֵּי. אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ בֵּי, לֹא כְּתִיב, אֶלָּא הַפּוֹשְׁעִים בֵּי, דְּלֹא בְּעָאן לְאֶתְבָּא, וְלֹא תִנְחַמָּא עַל מֵה דְּעַבְדוּ. אָבֵל כִּיּוֹן דְּאֶתְנַחְמוּ, הָא מְקַבֵּל לוֹן קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא. בְּגִין כֵּן, בַּר נֶשׁ דָּא, אַף עַל גֵּב דְּפִשַׁע בֵּיה, וּפְגִים בְּאֶתְרָא דְּלֹא אֶצְטְרִיךְ, וְתַב לְקַמִּיה, מְקַבֵּל לִיה, וְחָס עֲלִיה, דְּהָא קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא (דק"ו ע"ב) מְלֵא רַחֲמִין אִיהוּ, וְאֶתְמַלִּי רַחֲמִים עַל כָּל עוֹבְדוֹי, כְּמֵה דְּאֶתְ אָמַר (תהלים קמח) וְרַחֲמִיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. אֶפְלוּ עַל בְּעִירִי

בֵּיה, יֵצֵא בְּגֵפוֹ, כְּמֵה דְּאֶתְ אָמַר, (משלי ט) עַל גְּפֵי מְרֵמֵי קָרָת, מֵה לְהֶתֶם עֲלוּיָא וּסְלִיקוּ, אִוּף הָכָא עֲלוּיָא וּסְלִיקוּ, אֶתְרֵ דְּמְרִיהוֹן דְּתִיּוּבְתָא סְלִיקִין, אֶפְלוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים לֹא יִכּוֹלִין לְמִיקָם תְּמָן. וּבְגִין כֵּן כִּיּוֹן דְּתַב בְּתִיּוּבְתָא, קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל לִיה וְדָאֵי מִיָּד.

תְּנִינֵן, לִית מְלָה בְּעֶלְמָא דְּקִיָּמָא קָמִי תְּשׁוּבָה, וְלִכְלָא קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל וְדָאֵי. וְאִי תַב בְּתִיּוּבְתָא הָא אֶזְדְּמֵן לְקַבְלִיה אֶרַח חַיִּים, וְאֵף עַל גֵּב דְּפָגִים מֵה דְּפָגִים, כְּלָא אֶתְתְּקֵן, וְכְלָא אֶתְהַדְרַר עַל תְּקוּנִיה, דְּהָא אֶפְלוּ בְּמֵה דְּאִית בֵּיה אֶוּמָאָה, (קָמִי קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא קָרִי בֵּיה כִּי יי' צְבָאוֹת יַעֲזֹר וּמִי יִפְרֹ דָּא אִיהוּ דָּא סְתִימָא. וְתוּ כִּד קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא אֶוּמִי אֶוּמָאָה לֹא אֶוּמִי אֶלָּא אֵם לֹא יַעֲבִיד תִּיּוּבְתָא דְּהָא לִית פְּתִנְמָא דְּקִיָּמָא קָמִי תִיּוּבְתָא וְעַל כֵּלָּא מִכְּפַר קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא כִּד עַבְדִּין תִּיּוּבְתָא שְׁלֵמָתָא) קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל, דְּכַתִּיב, (ירמיה כב) חֵי אֲנִי נָאֵם יי' כִּי אֵם יִהְיֶה כְּנִיָּהּ וְגו' וְכַתִּיב (ירמיה כב) כְּתוּב אֵת הָאִישׁ הַזֶּה עֲרִירִי וְגו'. וְכַתִּיב דְּתַב בְּתִיּוּבְתָא כְּתִיב, (דברי הימים א ג) וּבְנֵי יְכַנְיָה אֶסִיר בְּנֹו וְגו', מִכָּאֵן דְּתְּשׁוּבָה מִתְּפַר כְּמֵה גְזָרִין וְדִינִין, וְכְמֵה שְׁלֵשְׁלָאֵין דְּפְרִזְלָא, וְלִית מָאן דְּקִיָּמָא קָמִי דְּתִיּוּבְתָא.

וְעַרְ דָּא כְּתִיב, (ישעיה טו) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בְּכַפְּרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בֵּי. אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ בֵּי, לֹא כְּתִיב, אֶלָּא הַפּוֹשְׁעִים בֵּי, דְּלֹא בְּעָאן לְאֶתְבָּא, וְלֹא תִנְחַמָּא עַל מֵה דְּעַבְדוּ. אָבֵל כִּיּוֹן דְּאֶתְנַחְמוּ, הָא מְקַבֵּל לוֹן קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא. בְּגִין כֵּן, בַּר נֶשׁ דָּא, אַף עַל גֵּב דְּפִשַׁע בֵּיה, וּפְגִים בְּאֶתְרָא דְּלֹא אֶצְטְרִיךְ, וְתַב לְקַמִּיה, מְקַבֵּל לִיה, וְחָס עֲלִיה, דְּהָא קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא (דק"ו ע"ב) מְלֵא רַחֲמִין אִיהוּ, וְאֶתְמַלִּי רַחֲמִים עַל כָּל עוֹבְדוֹי, כְּמֵה דְּאֶתְ אָמַר (תהלים קמח) וְרַחֲמִיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. אֶפְלוּ עַל בְּעִירִי

לְכַן הָאֲדָם הַזֶּה, אַף עַל גֵּב שְׂפִשַׁע בוֹ וּפְגָם בְּמְקוֹם שְׁלֵא צְרִיךְ וְשָׁב לְפָנָיו - מְקַבֵּל אוֹתוֹ וְחָס עֲלָיו, שְׁהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֵא רַחֲמִים, וּמִתְּמַלֵּא רַחֲמִים עַל כָּל מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים קמח)